

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛИНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВОЛИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

*Навчально-методичний посібник
для організації самостійної роботи
здобувачів освіти*

Луцьк-2024

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради протокол (№ 1 від 26.08.2024)

Рецензент:

Лякішева А.В. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

Томашевська І. П

Педагогіка і психологія вищої школи : навч.-метод. посіб. для орг. сам. роб. здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 223 Медсестринство / І.П. Томашевська; КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2024. **50** с.

Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Методичні рекомендації укладено у відповідності до програми підготовки фахівців із спеціальності 223 Медсестринство у закладах вищої медичної освіти. Методичні матеріали містять пояснювальну записку, завдання для самостійної роботи за змістовими модулями, кейси для самостійної роботи, педагогічні задачі та тести для самоконтролю, список літератури.

ПЕРЕДСЛОВО

Затребуваність самостійної роботи (далі СР) як форми навчальної активності в процесі професійної підготовки, обумовлюється вимогами сучасного світу до випускника вищої школи. Це, зокрема, сформованість таких особистісних якостей, як самостійність, суб'єктність, уміння самостійно доповнювати, оновлювати власну систему знань і компетентностей, прагнення до самовдосконалення.

Відтак, СР студентів є невід'ємною частиною освітнього процесу у вищій школі і набуватиме надалі все більшого значення.

Необхідність актуалізувати розробку змісту та організації СР магістрантів в межах вивчення психолого-педагогічних дисциплін обумовлена тим, що, відповідно до програми навчання в магістратурі, приблизно 2/3 загального обсягу годин відводиться на позааудиторну роботу магістрантів.

Поняття СР має широкий спектр значень. Ми будемо трактувати цей вид навчальної активності так:

- СР є невід'ємним складником процесу засвоєння навчальної дисципліни;
- СР змістовно й організаційно пов'язана з лекціями й практичними заняттями;
- магістранти виконують СР індивідуально, як в малих групах співробітництва так і автономно;
- викладач консультує магістрантів, контролює виконання та оцінює СР;
- принцип самостійності навчання вимагає від здобувачів освіти, розробки індивідуальної освітньої траєкторії, від викладача – організації технологічного супроводу навчального процесу в магістратурі;
- СР має містити завдання репродуктивно-тренувального, продуктивнотворчого, дослідницького характеру;
- СР з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» розрахована на засвоєння теоретичного матеріалу; формування професійно-орієнтованих умінь і навичок, педагогічної культури та етики.

I. САМОСТІЙНА РОБОТА МАГІСТРАНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

II. КЕЙСИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

КЕЙС 1

Завдання

1. Скласти структурно-логічну схему на тему: «Педагогіка вищої школи».
2. Написати есе «Чи потрібно вивчати курс педагогіки у МЗВО?».

Мета

- Перевірка знань категоріального та понятійного апарата педагогічної науки
- Розвиток навичок аналізу, узагальнення та аргументованого викладення педагогічної проблеми й явища
- Удосконалення комунікативних умінь ведення дискусії, використання різноманітних комунікативних тактик ведення діалогу-розпиту

Цілі:

Освітні – вивчити літературу з питань загальних основ педагогіки вищої школи і, зокрема, педагогіки вищої медичної освіти, зв'язку педагогіки з іншими науками.

Розвивальні – розвивати вміння використовувати методи педагогічного дослідження (анкетування, тестування) у практичній діяльності педагога вищої школи.

Здобувач повинен знати

1. Визначення поняття «педагогіка».
2. Основні категорії та поняття педагогіки як науки: «освіта», «педагогічний процес», «виховання», «тенденції розвитку вищої медичної освіти», «наукові завдання педагогіки», «розвиток особистості», «навчання», «типи освітніх середовищ», «виховні підходи до ВМО», «принципи виховання», «засвоєння», «освоєння», «основні форми

засвоєння», «кероване освоєння», «галузі педагогіки», «аспекти освіти».

3. Об'єкт, предмет, цілі та завдання педагогічної науки у медичній освіті.

4. Проблеми виховання і самовиховання.

5. Зв'язок педагогіки з медичними та іншими науками.

Здобувач повинен уміти

1. Орієнтуватися у категоріально-понятійному апараті педагогіки.

2. Визначати свої педагогічні цілі та завдання.

3. Використовувати різноманітні комунікативні тактики і стратегії під час тематичних дискусій.

4. Аналізувати, узагальнювати і повідомляти інформацію з проблем педагогіки.

5. Проводити дослідження, використовуючи метод анкетування, для вирішення певної педагогічної проблеми.

6. Використовувати психолого-педагогічний тест з визначення власного способу мислення, манери ставити питання та приймати рішення для ефективної професійно-педагогічної діяльності.

Здобувач повинен володіти

1. Понятійним апаратом.

2. Методом науково-дослідної діяльності – анкетування.

3. Методом організації навчальної діяльності: проведення бесіди й діалогу.

КЕЙС 2

Тема: Ділова гра «Викладач – студент»

Завдання.

1. Участь у діловій грі «Викладач-студент».

2. Складіть анкету «Чи потрібно вивчати курс педагогіки у МЗВО? Проведіть анкетування в групі.

Умови ділової гри. Здобувачі розподіляються на 2 команди. 1-а команда – викладачі, 2-а - студенти. Кожна команда отримує логіко-сміслові схеми на тему лекції та списки категорій і понять педагогіки вищої школи, картки з поясненням цих понять, але з відсутністю самого поняття. Кожен зі здобувачів складає:

власний глосарій основних понять і категорій педагогіки вищої школи або власні структурно-логічні схеми з теми, готує 5 питань з теми.

Здобувачі, які виконують роль викладача задають свої питання здобувачам у ролі студентів. Якщо студенти не знають відповіді на питання, вони звертаються за поясненням до викладача – у такому випадку оцінку отримує викладач. Цю оцінку викладачеві за пояснення незрозумілого питання ставить здобувачі у ролі студента.

Методичні матеріали

- Структурно-логічні схеми на тему лекції,
- список категорій і понять педагогіки вищої школи,
- картки з поясненням понять, але з відсутністю назви самих понять

Практичне завдання. Здобувачі-викладачі задають питання з теми, а здобувачі-студенти повинні відповісти. Якщо студент не відповідає, викладач має пояснити незрозуміле питання - у цьому випадку оцінку ставить студент викладачеві. Кожна відповідь оцінюється за традиційною шкалою оцінок: від «2» до «5».

КЕЙС 3

Тема: Аналіз основних моделей навчання.

Завдання Скласти коротке аналітичне повідомлення про переваги та недоліки обраної моделі навчання. Характеристика основних нормативних документів змісту ЗВО.

Мета:

- Перевірка знань мети, законів і принципів дидактики, моделей і принципів навчання
- Розвиток комунікативних умінь класифікації педагогічних явищ
- Удосконалення вміння аналізу педагогічного явища
- Надання інформації про основні нормативні документи змісту МЗВО

Цілі

Освітні – формування знань про принципи дидактики, моделі і принципи навчання, розуміння та знання основних нормативних документів змісту вищого медичного закладу освіти.

Розвивальні – розвиток уміння ефективного використання принципів дидактики і моделей навчання для організації навчального процесу зі свої дисципліни

Здобувач повинен знати

1. Визначення поняття «дидактика», «дидактичні принципи навчання».
2. Основні поняття дидактики: закони, принципи, освітній процес, технології навчання та виховання, моделі навчання.
3. Основні дидактичні принципи і, зокрема, спеціальні принципи навчання у ВМШ:
 - 1) соціальна зумовленість навчання;
 - 2) науковість навчання;
 - 3) фундаментальність і практична спрямованість навчання;
 - 4) наочність навчання;
 - 5) доступність і високий рівень навчання;
 - 6) свідомість, активність і самостійність студентів під керівництвом викладача;
 - 7) системність, послідовність і комплексність у навчанні;
 - 8) колективізм та індивідуальний підхід до навчання, раціональне поєднання колективних (групових) та індивідуальних форм і засобів навчання;
 - 9) гуманний, виховний і розвивальний характер навчання;
 - 10) діалогізація;
 - 12) проблематичність;
4. Основні моделі навчання.
5. Уявлення про складання схем орієнтовної основи дій викладача (ООДВ).
6. Основні нормативні документи змісту МЗВО.

Здобувач повинен уміти

1. Орієнтуватися у понятійних категоріях дидактики.
2. Використовувати теоретичні знання про принципи і моделі навчання під час організації практичної діяльності з навчання студентів ЗВО.
3. Використовувати теоретичні знання про нормативні навчально-методичні документи МЗВО під час проектування власної навчально-методичної та науково-дослідної роботи.
4. Класифікувати педагогічні явища за заданими параметрами.

Здобувач повинен володіти

1. Понятійним апаратом з педагогічного розділу «Дидактичний процес у вищій школі».
2. Основними правилами навчання з опорою на принципи дидактики.
3. Основними прийомами з розробки навчально-методичних документів з урахуванням принципів навчання.

Перелік моделей навчання

1. Концепція проблемно-діяльнісного навчання.
2. Асоціативно-рефлекторна теорія навчання.
3. Теорії поетапного формування розумових дій.
4. Концепція теорій узагальнення в навчанні.
5. Суггестопедичне навчання.
6. Концепція програмного навчання.
7. Проблемне навчання.
8. Операціональні моделі навчання.
9. Інформаційні моделі навчання.
10. Моделі особистісно-орієнтованого підходу.
11. Власне запропонована модель навчання (за Вашим вибором)

План аналітичного повідомлення з питання «Модель навчання»

1. Назва моделі навчання.
2. Суть моделі навчання.
3. Мета моделі навчання.
4. Роль викладача і студента у цій системі навчання.
5. Недоліки та переваги цієї моделі навчання.

КЕЙС 4

Тема: Аудіювання повідомлення викладача про Державний стандарт у вищій медичній освіті та про основні нормативні документи змісту навчання.

Завдання

Прочитати дефініції основних нормативних документів змісту ЗВМО. Визначити про який документ йде мова. Заповніть бланк: впишіть в бланк, що являє собою названий документ.

БЛАНК

№з/п	Назва документа	Суть документа
------	-----------------	----------------

1		Нормативний документ Міністерства охорони здоров'я України, який містить перелік дисциплін та інформацію про всі види навчальної діяльності (лекції, практичні заняття, навчальна і виробнича практика, заліки та екзамени).
2		Документ, складений закладом вищої освіти на підставі освітньо-професійної програми та структурнологічної схеми підготовки, який визначає перелік і обсяг нормативних та вибіркового навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми і засоби здійснення поточного та підсумкового контролю.
3		На основі навчального плану закладом вищої освіти формується документ на поточний навчальний рік. Він конкретизує форми проведення навчальних занять, їх обсяг, форми і засоби поточного та підсумкового контролю за семестрами. Декан факультету його затверджує
4		Такий план є нормативним документом, за яким здійснюється навчання студента з огляду на вимоги освітньо-професійної програми відповідного рівня підготовки та освітньо-професійних інтересів і потреб

		студента.
5		Документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни у реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь студентів
6		Навчальна книга, яка містить основи наукових знань з певної навчальної дисципліни відповідно до мети навчання, визначеної програмою та вимогами дидактики. Вона має забезпечувати принципи навчання, містити ілюстровані малюнки, схеми, діаграми, запитання і завдання. Вона включає: 1. 1. Текстовий компонент: тексти – основний, додатковий, пояснювальний. 2. Позатекстові компоненти – апарат організації процесу засвоєння змісту, запитання і завдання, інструктивні матеріали (пам'ятки, зразки розв'язування завдань, прикладів); таблиці; вправи; ілюстративний матеріал (фотографії, малюнки, плани, мапи тощо).
7		Навчальна книга, зміст якої повністю відповідає навчальній програмі або ж розглядає окремі теми навчального предмета; може містити емпіричний матеріал, що слугує закріпленню основного теоретичного матеріалу.
8		Навчальне видання вказівок і

		роз'яснень з певного розділу і теми.
9		Електронна книга, яка містить основи наукових знань з певної дисципліни відповідно до навчальної програми та вимог дидактик
10		Підручники, посібники, довідники тощо, які реалізують основні функції освіти

II. ПЕДАГОГІЧНІ СИТУАЦІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ЗАДАЧІ

Педагогічна діяльність складається з безлічі педагогічних ситуацій. Їх створюють як викладачі, так і студенти, спонтанно, випадково або спеціально, сплановано. Педагогічна ситуація – не обов'язково конфлікт, але обов'язково суперечність між очікуваним і тим, що маємо в реальності.

Педагогічну ситуацію фахівці визначають як фрагмент педагогічної діяльності, що містить суперечності між досягнутим і бажаним рівнями навченості, вихованості окремих студентів і студентського колективу загалом, які викладач враховує, добираючи способи впливу, стимулюючи розвиток особистості.

Учені-психологи зазначають, що початком мисленнєвого процесу є проблемна ситуація. Мислити людина починає, коли в неї виникає потреба щось зрозуміти. Цією проблемною ситуацією визначається залучення особистості до мисленнєвого процесу, що завжди спрямований на розв'язання певної задачі.

Поняття «задача» в науковій літературі визначається по-різному. Л. О. Мільто визначив задачу як результат усвідомлення суб'єктом діяльності мети останньої, її умов і проблеми діяльності (проблеми задачі). М.Б. Євтух вважає, що педагогічна задача: «Педагогічна задача виникає завжди, коли

потрібно підготувати перехід людини від стану «незнання» до стану «знання», від «нерозуміння» до «розуміння», від «невміння» до «уміння», від безпорадності до самостійності».

Педагогічні задачі можуть бути вирішені лише на основі аналізу конкретної педагогічної ситуації. Так, І.А.Зязюн терміном «педагогічна ситуація» пропонує визначати частину педагогічної діяльності, яка вказує на суперечність між бажаним рівнем вихованості учнів і досягнутим. Причому, як підкреслює вчений, ситуація не завжди переходить до розряду Педагогічна задача – на його переконання, виникає тільки у тому випадку, коли викладач помічає ситуацію, яка виникла і ставить перед собою мету її вирішити.

Педагогічні ситуації та задачі відповідно до дидактичної мети можна класифікувати так:

- 1) за місцем виникнення (у закладі освіти, родині та інше);
- 2) за сутністю педагогічного процесу (ситуації дидактичні, виховні та освітні);
- 3) за суб'єктами і об'єктами, що взаємодіють у ситуаціях («викладач – учні», «батьки – діти», «особистість у процесі виховання» тощо);
- 4) за закладеними в ситуаціях перспективами (стратегічні, тактичні, оперативні);
- 5) за можливостями постановки різноманітних видів завдань професійно-педагогічного навчання:
 - для накопичення інформації;
 - для розвитку творчого мислення і теоретичних знань;
 - для розвитку професійних вмінь та навичок у майбутніх медичних працівників.

Задача 1.

Відповідаючи на питання викладача, що стосувалося проблем семінарсько-практичного заняття, студентка раптом роздратовано вимовила, що не хоче повторювати визначення педагогіки з підручників і лекції педагога. Адже в них педагогіка визначається як наука. Студентка ж вважає, що це не так. Ще А. С. Макаренко говорив про провідну роль у ній педагогічної інтуїції і педагогічної майстерності. Та й від особистісних якостей викладача, його досвіду багато що залежить в освітньому процесі.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Назвіть критерії, за якими будь-яка дисципліна виокремлюється як наука. 3. Запропонуйте стратегії розв'язання педагогічної задачі.

Задача 2.

Обговорюючи на семінарському занятті зв'язок науки з практикою, життям, студенти висловили недовіру педагогіці, яка, на їх погляд, є «ідеалісткою», що не помічає реалій навколо себе. Наприклад, обґрунтовує індивідуальний підхід до особистості студента, особистісно-орієнтоване навчання, суб'єкт-суб'єктну взаємодію як провідні принципи організації освітнього процесу. А чи діють вони в кожному закладі освіти, на кожному навчальному занятті? Таких та інших прикладів, коли результати педагогічних досліджень не реалізуються на практиці, на жаль, багато, констатували студенти.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Дайте оцінку ситуації. 3. Обґрунтуйте варіанти розв'язання проблеми.

Задача 3.

Восени 2007 р. у Нідерландах студенти університетів виявили активний демонстративний спротив через директивне збільшення до 1400 годин обов'язкових аудиторних занять для бакалаврського рівня. Організатори освіти вважають це одним із шляхів підвищення якості вищої освіти, студенти ж розцінюють ці дії як порушення їхніх академічних прав. Чию позицію в цьому конфлікті зайняли б Ви?

Аргументуйте свою точку зору.

Задача 4.

На практичному занятті з теоретичної частини клінічної дисципліни, студент був пасивним, неохоче виконував завдання, недбало готував і самостійні роботи. Коли викладачка попросила пояснити причину такої поведінки, студент заявив, що не вважає доцільним витрачати зусилля, вивчаючи теорію, яка не знадобиться йому у професійній діяльності.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте ситуацію. Дайте їй психолого-педагогічну оцінку. Продумайте стратегії виходу з конфліктної

ситуації. 3. Запропонуйте варіанти розв'язання задачі. Спрогнозуйте найбільш прийнятні з них.

Задача 5.

Перед початком семінарського заняття група студентів звертається до викладача з проханням пояснити, чому зміст навчальних програм з їхньої дисципліни є різним у різних університетах. На підтвердження студенти пропонують переглянути сайт одного із медичних університетів України, де вони познайомилися з програмою такої ж дисципліни, яка значно відрізнялася і за змістом, і за обсягом.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Дайте оцінку ситуації. 3. Запропонуйте варіанти розв'язання задачі. Спрогнозуйте найбільш прийнятні з них.

Задача 6.

Студенти академічної групи бакалаврського рівня, у відповідь на незадоволення викладачем рівнем їхньої підготовки до занять почали обурено скаржитися на відсутність усього необхідного навчального матеріалу в рекомендованому підручнику, на складність викладу матеріалу та незвичну структуру, за якою зміст теми викладається в різних параграфах.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте ситуацію. Продумайте стратегії виходу з конфліктної ситуації. 3. Сформулюйте основні вимоги до навчальних підручників у вищій школі. 4. Як Ви ставитеся до твердження: «Поганий підручник краще, ніж ніякий»? 5. Спрогнозуйте найбільш прийнятний варіант розв'язання проблеми.

Задача 7.

На початку вивчення другої іноземної мови виникла ситуація, яка викликала невдоволення всієї академічної групи. До групи потрапили студенти, які раніше вивчали цю мову в школі, але мало що пам'ятають, і ті, які досить добре знають мову, і ті, які навіть алфавіту не знають. І ті й інші вважають, що марнують час. Викладачка, навпаки, впевнена, що зможе доцільно використати особливості академічної групи, що об'єктивно склалися.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Чи поділяєте ви оптимізм викладачки? 3. Які, на Ваш

погляд, шляхи організації навчального процесу в академічній групі, де студенти демонструють різні рівні мовної підготовки?

Задача 8.

До викладача на семінарське заняття приходить група студентів, які вже втретє погано підготовлені. Лише 5–10 % студентів ознайомлені з теоретичним матеріалом, беруть активну участь в обговоренні та виконують практичні завдання. Причому це одні й ті самі студенти. Інші ж або не відвідують заняття взагалі, або якимось виправдовуються з приводу своєї невідповідності. Навчальний процес гальмується, рівень успішності низький.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте ситуацію. Визначте різні стратегії виходу з неї. 3. Спрогнозуйте найбільш прийнятний варіант розв'язання проблеми.

Задача 9.

Студент медичного університету стверджує, що він не розуміє англійської мови, вона йому просто «не дається», він переконаний, що нездара, не має здібностей до іноземних мов. Подібні переконання налаштовують його на пасивну позицію в освітньому процесі, байдуже ставлення до будь-яких видів навчальної роботи на практичних заняттях з іноземної мови.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Дайте оцінку ситуації. 3. Як би Ви діяли на місці викладача в подібних обставинах? 4. Запропонуйте варіанти розв'язання задачі. Спрогнозуйте їх можливі наслідки.

Задача 10.

Студент, розчарований своїми успіхами в навчанні, не впевнений у своїх здібностях і в тому, що йому коли-небудь вдасться засвоїти матеріал, звертається до викладача зі своїми сумнівами: «Як Ви вважаєте, чи зможу я коли-небудь вчитися на «відмінно» і не бути гіршим від решти студентів групи?». Що має на це відповісти викладач?

- «Якщо Ви чекаєте чесної відповіді, – сумніваюсь».
- «Так, звичайно, так, запевняю Вас».
- «У вас чудові здібності, і я покладаю на Вас неабиякі надії».
- «Чому Ви сумніваєтесь у собі?»

- «Давайте поговоримо і з'ясуємо проблеми».

- «Усе залежить від того, як ми будемо з вами працювати!»

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Сформулюйте психологічний аспект її вирішення. 3. Спрогнозуйте найбільш прийнятний варіант розв'язання проблеми.

Задача 11.

Викладачка протягом певного часу помічала, як псується мікроклімат в академічній групі саме під час проведення нею семінарських занять, як чимдалі гірше готуються студенти до занять, як байдужими до виконання завдань стають навіть кращі студенти. Сьогодні вона вирішила з'ясувати, що є причиною такого ставлення студентів до її предмета. Група, здавалося, чекала на подібну розмову. Виявилось, семінарські заняття сприймаються студентами як заформалізовані, одноманітні, нецікаві.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте педагогічну ситуацію, сформулюйте основні суперечності, що виникли в ній. 3. Охарактеризуйте нетрадиційні форми організації семінарських занять: семінар – педагогічний аналіз, семінар – дискусія; семінар – педагогічний діалог, педагогічна ситуація; практичне заняття – рольова гра, ділова гра. Запропонуйте власний варіант. 4. Запропонуйте шляхи розв'язання педагогічної задачі.

Задача 12.

На практичному занятті з іноземної мови студент відмовляється вчити напам'ять діалог з домашнього завдання, мотивуючи тим, що викладач надто багато уваги приділяє заучуванню напам'ять. На думку студента, це марна витрата часу і зусиль, які краще присвятити творчим видам самостійної роботи.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Чи суперечать одна одній, на Вашу думку, позиції студента і викладача? У чому? 3. Наведіть аргументи на користь запропонованого викладачем завдання. 4. Що має врахувати викладач у своїй подальшій практиці?

Задача 13.

Через тридцять хвилин після початку лекції викладач зауважує, що багато студентів втратили уважність, почали перемовлятися, дехто відклав ручку, припинив конспектувати.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте ситуацію. Пригадайте етапи розвитку лекції, поясніть можливі причини неуважності студентів. 3. Запропонуйте способи активізації уваги студентів на лекції. 4. Які з них найбільш прийнятні саме для Вас як студента.

Задача 14.

Антоніна Петрівна пояснює студентам нову граматичну тему, наводить приклади. Раптом один зі студентів роздратовано зауважує, що раніше його вчили «зовсім не так», що викладачка припустилася помилки.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. У чому Ви вбачаєте причини виникнення таких ситуацій? 3. Яке розв'язання проблеми здається Вам найбільш правильним?

Задача 15.

Один зі студентів постійно не виконує письмові домашні завдання. На зауваження викладача реагує з викликом, стверджуючи, що не має і не хоче гаяти на це час. Він і без цього може засвоїти матеріал, знає предмет досить непогано і підтверджує це активною участю на заняттях.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Про що, на Ваш погляд, свідчить подібна позиція студента? 3. Проаналізуйте можливі шляхи педагогічного впливу на студента.

Задача 16.

Після декількох лекцій доцента студенти звернулися до деканату з проханням замінити викладача, мотивуючи свою вимогу тим, що не задоволені рівнем викладання: лекції нецікаві, несучасні за змістом і способом подачі матеріалу, і взагалі тільки переказують відомий підручник.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Якби Ви були деканом факультету, якими принципами Ви б керувалися, вирішуючи подібну проблему? 3. Обґрунтуйте можливі варіанти розв'язання ситуації.

Задача 17.

Відвідавши дві лекції професора, студенти звернулися до завідувача кафедри з вимогою замінити лектора, обґрунтовуючи своє прохання тим, що матеріал, який подає викладач, надто складний, незрозумілий, темп викладу високий і студенти не встигають докладно конспектувати, до того ж погляди авторів підручника професор не поділяє.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Порівняйте запропоновану ситуацію із ситуацією, викладеною у задачі 16. У чому їх схожість і відмінність? 3. Чи виправдана, на Ваш погляд, нетерпимість, яку виявляють студенти? 4. Якби Ви були завідувачем кафедри, то яке рішення Ви б прийняли в цьому випадку?

Задача 18.

Один зі студентів групи постійно виходить з аудиторії під час пари, щоб відповісти на дзвінок мобільного телефону. Більше того, студент рідко виключає телефон, що викликає обурення як студентів, так і викладача. Випадки такої поведінки студента є непоодинокими. Після заняття викладач залишає студента та делікатно просить його не відповідати на телефонні дзвінки під час пари та виключати мобільний телефон. Студент обіцяє зробити це, але відмовляється виключати телефон на парі, аргументуючи це тим, що можуть надійти дуже важливі дзвінки, а також тим, що й інші студенти інколи виходять на парі. Шляхи вирішення проблеми:

- Перед кожним заняттям просити студентів виключати свої мобільні телефони та не розпочинати заняття, поки всі не зобрлять цього.

- Звернутися до деканату з проханням вплинути на студента.

- Провести зі студентами виховну бесіду, наголосивши на тому, що викладач поважає студентів, оскільки завжди виключає на заняттях свій мобільний телефон, і попросити у студентів такої самої поваги.

- Заборонити студентам виходити з аудиторії (або заходити до аудиторії) після того, як вони відповіли на телефонний дзвінок.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Оберіть оптимальний варіант з наведених або

запропонуйте свій спосіб розв'язання проблеми, обґрунтувавши його.

Задача 19.

Андрій виявляє добрі знання з предмета. Однак під час заняття він неодмінно вступає в дискусію з викладачем, намагаючись довести свою власну точку зору, завжди відмінну від точки зору викладача. Щозаняття він намагається створити конфліктну ситуацію, ставлячи викладачеві провокаційні запитання. Психологічна атмосфера в групі часто напружена, неприємна.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Якими, на Ваш погляд, можуть бути причини і мотиви подібної поведінки Андрія? 3. Як Ви вважаєте, за яких умов у вирішенні цієї ситуації варто використати можливості громадської думки колективу? 4. Спрогнозуйте найбільш прийнятний варіант розв'язання проблеми.

Задача 20.

На практичному занятті на магістратурі викладачка зачепила дуже цікаву для студентів тему. Студенти почали висловлюватися щодо теми, перебиваючи один одного та підвищуючи голос, аби їх почули. Поступово за ходом дискусії слідувати стало дуже важко. Окрім того, студенти робили багато мовленнєвих помилок, які необхідно було виправляти, і для цього потрібно було втрутитися в обговорення. Викладачка спочатку ніяк не реагувала на те, що відбувається, а потім раптом дуже голосно сказала: «Негайно припиніть! Хіба ж так можна! Ми ж з вами знаходимося на занятті у закладі вищої освіти, а не на базарі! Ми всі виховані люди і маємо вміти слухати один одного». Дискусія одразу ж припинилася. Було видно, що студенти здивовані і обурені діями викладачки, адже вони справді з цікавістю та захопленням були занурені в дискусію і не помітили, що порушують правила поведінки. А викладачка намагалася знову запросити студентів висловитися відносно заданої теми. Однак було помітно, що атмосфера в академічній групі досить напружена і студенти вже не виявляють інтересу до теми.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Спрогнозуйте вплив ситуації, що склалася, на

подальшу роботу цієї академічної групи з викладачем. 3. Запропонуйте варіанти розв'язання проблеми; проаналізувавши їх, оберіть оптимальний.

Задача 21.

До Олени Петрівни, викладача однієї з соціально-гуманітарних дисциплін, після першої ж лекції підійшов студент і заявив, що манера викладу матеріалу його цілком задовольняє, однак йому нецікаво, оскільки зміст для нього не новий, він ще зі школи цікавиться дисципліною, яку викладає Олена Петрівна, і вважає, що краще присвятити цей час самостійному читанню важливих книжок. А до іспиту він може підготуватися за програмою дисципліни і відповідно до вимог викладача.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Якими, на Ваш погляд, можуть бути причини і мотиви подібної поведінки студента? 3. Яке рішення прийняли б Ви, опинившись у подібній ситуації?

Задача 22.

Під час контрольної роботи викладач помічає, що студентка списує з підручника (шпаргалки), тоді як інші студенти самостійно виконують завдання. Можливі варіанти розв'язання задачі:

- Викладач вдас, що нічого не помічає і залишає усе як є.
- Підходить до студентки і спокійно, без слів, аби не заважати іншим, забирає підручник (шпаргалку), жестом дозволяючи продовжити виконання контрольної роботи.
- Викладач звертає увагу всієї групи на спробу студентки використати шпаргалку, забирає і шпаргалку (підручник), і контрольну роботу, не дозволивши завершити її.
- Викладач, спрямувавши погляд на студентку, дає їй зрозуміти, що все бачить і вимагає негайно припинити списування, а надалі обов'язково зробить відповідні висновки, наприклад, знизить оцінку за контрольну роботу або запропонує виконати додаткове завдання підвищеної складності тощо.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Кваліфікуйте запропоновані прийоми педагогічного впливу. Визначте їх переваги і недоліки. 3. Наскільки педагогічно доцільний кожний із запропонованих варіантів?

Якими можуть бути наслідки при використанні цих прийомів педагогічного впливу? 4. Якому варіанту розв'язання проблеми Ви надаєте перевагу? Якщо жоден з них Вас не влаштовує, опишіть свій спосіб розв'язання задачі.

Задача 23.

За результатами семінарсько-практичного заняття студент отримав оцінку «задовільно». На його думку, оцінка є необ'єктивною, не відбиває рівень його знань і активності на занятті. Інші студенти підтримали свого товариша, вимагаючи обґрунтувати оголошену оцінку.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Опишіть можливі варіанти розв'язання проблеми. 3. Якою, на Ваш погляд, має бути система «безпроблемного» оцінювання знань, умінь студентів? 4. Чи сприяє, на Вашу думку, кредитно-модульна система навчання об'єктивній оцінці результатів навчання студентів?

Задача 24.

Завершивши вивчення розділу з клінічної дисципліни, студенти написали модульну контрольну роботу. Майже третина групи отримали незадовільні оцінки. Почувши про невтішні результати, вони обурено звернулися до викладача: «На заняттях ми виконуємо одні завдання, а на контрольній роботі пропонуються інші. Ви не пояснювали нам, як виконувати саме такі завдання, тому ми не були готові до їх виконання.»

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте запропоновану ситуацію. Пригадайте, завдання яких рівнів складності варто передбачати в контрольних роботах. 3. Які шляхи подолання проблеми, що склалася, Ви могли б запропонувати?

Задача 25.

Викладач провів діагностування рівня знань студентів з теми за допомогою тесту. Один зі студентів через неувважність переплутав букви у питаннях, пропустивши одне з них. Отримавши свій тест з поганою оцінкою, студент зрозумів свою механічну помилку і просить у викладача дозволу перескласти тест, пояснивши, що помилився випадково.

Способи розв'язання проблеми:

- Викладач відповідає, що потрібно бути уважнішим і ставить незадовільну оцінку.

- Викладач погоджується допомогти студентові, але останній повинен перескласти тест усно з поясненнями.

- Викладач ставить студенту погану оцінку, але, опитавши його, виставляє одночасно й гарну.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Дайте оцінку педагогічної ситуації. 3. Сформулюйте психологічний аспект її розв'язання. 4. Проаналізуйте переваги і недоліки кожного із запропонованих варіантів розв'язання проблеми. 5. Опишіть свій спосіб розв'язання задачі.

Задача 26.

Студенти масово запізнюються на перші пари або не відвідують їх зовсім. Способи розв'язання проблеми:

- Заборонити студентам заходити в аудиторію після дзвоника.

- Не звертати увагу на тих студентів, що запізнюються, і продовжувати викладання.

- Запропонувати студентам протягом десяти хвилин зібратися в коридорі, а потім усім разом зайти.

- Відправляти студентів, які запізнюються, до декана або його заступників.

- Прискіпливо з'ясовувати причини запізнень студентів і тільки після того дозволяти їм зайняти місця в аудиторії.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте переваги і недоліки кожного із запропонованих варіантів розв'язання проблеми. Дайте їм оцінку з точки зору ефективності виховного впливу на студентів. 3. Якщо Вас не влаштовують запропоновані варіанти, опишіть свій спосіб розв'язання задачі.

Задача 27.

Перед першим семінарським заняттям з «Медичної деонтології» викладач пояснив свої вимоги щодо підготовки до них. Він зазначив, що підставою для отримання іспиту - «автомата» є активна праця на кожному занятті, розгорнута відповідь принаймні на три питання з курсу з використанням додаткових джерел і систематичні доповнення до відповідей інших студентів. На першому ж занятті один зі студентів показав глибокі знання з питань,

винесених на семінар, був готовий до обговорення проблем курсу в дискусійному режимі. Семінар виявився, на думку викладача, продуктивним і цікавим. Та вже на другому занятті той самий студент підняв руку, щоб відповісти, але інші студенти почали заважати йому, обурено говорили, що він уже відповідав. З цього часу на заняттях панувала ворожа атмосфера нездорової конкуренції. Студент відмовлявся відповідати, навіть коли його викликали.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Хто, на вашу думку, винен у ситуації, що склалася? 3. Що могло стати причиною подібної боротьби між студентами? Як можна попередити схожі конфліктні ситуації? 4. Опишіть свій спосіб розв'язання проблеми. Що має врахувати викладач надалі?

Задача 28.

Після закінчення заняття в присутності молодого викладача, який складає свої папери в папку, студенти починають жваво обговорювати іншого викладача, вказуючи при цьому неповажне ставлення до нього.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізувавши ситуацію, подумайте, що саме варто враховувати будь-якому викладачеві в подібних ситуаціях. 3. Яке розв'язання проблеми Ви вважаєте найдоцільнішим?

Задача 29.

Через місяць після початку занять молодий куратор повідомляє студентам своєї академічної групи, що за планом виховної роботи, який він склав, має відбутися похід до музею. Тому він призначає студентам зустріч у неділю, о 10 годині ранку. На велике здивування куратора в неділю на призначеному місці на нього чекали лише троє студентів ...

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізувавши ситуацію, назвіть помилки, яких припустився куратор. 3. Про який рівень розвитку колективу групи свідчить описана ситуація? 4. Що б Ви порадили молодому куратору?

Задача 30.

Молода викладачка проводить семінарське заняття. Вона добре володіє матеріалом дисципліни, почуває себе досить

впевнено. Але раптом студент ставить запитання, відповіді на яке вона не знає.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Опишіть відомі Вам способи поведінки викладача, який не знає напевне відповіді на запитання студента. 3. Якби Ви були викладачем, то яким варіантом відповіді студенту Ви б скористалися?

Задача 31.

На семінарсько-практичному занятті з педагогіки між студентами виникла суперечка: окремі з них сумнівалися в тому, що професію викладача можна вважати творчою, адже він весь час викладає одні й ті самі навчальні дисципліни, а іноді лише одну.

Запитання і завдання: 1. Визначте тип педагогічної задачі. 2. Проаналізуйте ситуацію. Визначте сутність педагогічної творчості. 3. Сформулюйте власне бачення сутності педагогічної діяльності.

III. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Завдання 1. Виберіть правильний варіант відповіді на питання з теми «Критерії якості навчання у вищій школі. Організація й проведення контролю у процесі навчання».

1. Від чого залежить якість освіти?

А. Від активності студентів, від їхнього бажання розвиватися і самовдосконалюватися, від здатності та готовності використовувати набуті знання.

В. Від універсальності підготовки випускників ЗВО, від їхньої адаптація до соціальних умов, від інформатизації навчального процесу.

С. Від держави, що має виступати гарантом національних інтересів.

2. Що розуміють під поняттям «якість освіти»?

А. Сукупність методів навчання і виховання (організації пізнавальної діяльності, мотивації пізнавальної діяльності, контролю за здійсненням навчальної діяльності.

В. Сукупність певних світоглядних, поведінкових і професійно значущих властивостей та характеристик особи,

що зумовлюють її здатність задовольняти як особисті духовні та матеріальні потреби, так і потреби суспільства.

С. Сукупність методів засвоєння знань, умінь та навичок, засвоєння моральних норм.

3. Які складові якості освіти виділяють фахівці у сфері якості?

А. Дві складові якості освіти: якість освіти, якість методів навчання і виховання. - Три складові якості освіти: якість освіти, якість методів навчання і виховання, якість освіченості особистості.

В. Чотири складові якості освіти: якість освіти, якість методів навчання і виховання, якість освіченості особистості, якість засвоєння моральних норм.

4. Які основні підходи до оцінювання якості освіти застосовуються у світовій практиці?

А. Три основних підходи до оцінювання якості освіти: експертний, традиційний і об'єктивний.

В. Два основних підходи до оцінювання якості освіти: демократичний, стандартний.

С. Три основних підходи до оцінювання якості освіти: репутаційний, результативний і загальний.

5. Що є основою для оцінювання якості вищої освіти та професійної підготовки?

А. Стандарти вищої освіти.

В. Сукупність методик, процесів і ресурсів, необхідних для здійснення управління якістю.

С. Вимоги європейського ринку праці.

6. Що таке компетенція?

А. Здатність особистості застосовувати в професійній діяльності набуті знання, уміння та навички, а також використовувати узагальнені способи виконання дій.

В. Динамічна комбінація знань, розуміння, умінь та навичок, цінностей, інших особистісних якостей.

С. Здатність особистості навчатися за освітньо-професійною, освітньо-науковою програмами.

7. Що таке компетентність?

А. Динамічна комбінація знань, розуміння, умінь та навичок, цінностей, інших особистісних якостей.

В. Результат навчання за освітньо-професійною, освітньо-науковою програмами, який і лежить в основі кваліфікації випускника.

С. Здатність особистості застосовувати в професійній діяльності набуті знання, уміння та навички.

8. Що таке контроль у вищій школі ?

А. Це спосіб виявлення й оцінювання результатів спільної діяльності студента і викладача.

В. Це спосіб накопичення статистичних даних та їх аналіз.

С. Це спосіб виявлення змін у розвитку студента для уточнення цілей навчання.

9. Які компоненти складають контроль за результатами навчально-пізнавальної діяльності студентів?

А. Перевірка, оцінювання, оцінка та облік.

В. Фіксація результатів оцінювання у вигляді оцінок (балів) у журналі, заліковій книжці, екзаменаційній відомості.

С. Виявлення знань, умінь і навичок, трактування рівня відношення досягнутого до прогнозованого та оцінка.

10. Що є важливими умовами ефективності контролю і дієвості оцінки?

А. Завищеність норми.

В. Об'єктивність і коректність норми.

С. Мобільність нормативних вимог.

11. Які функції виконує оцінка?

А. Дві основні функції: стимулювальну і орієнтувальну.

В. Дві основні функції: психологічну і орієнтувальну.

С. Дві основні функції: психологічну і пізнавальну.

12. Реалізацію яких функцій передбачає процес аналізу й оцінювання навчальної діяльності студентів?

А. Психологічної, діагностичної, рекомендаційної, пізнавальної, методичної, мотиваційної, виховної, моральної.

В. Навчальної, діагностичної, прогностично-методичної, стимулюючо-мотиваційної, розвивальної, виховної.

С. Психологічної, діагностичної, методичної, мотиваційної, виховної, моральної.

13. Які існують основні методи контролю успішності студентів?

А. Усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, метод самоконтролю, метод самооцінки.

В. Усний, письмовий, стандартних вимог, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, метод наочної моделі.

С. Тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, методи наочної моделі. самоконтролю, самооцінки.

14. У чому полягає сутність графічного контролю?

А. У створенні студентом узагальненої моделі, яка відображає відношення, взаємозв'язки певних об'єктів або їх сукупності.

В. В актуалізації знань перед викладанням нової теми, виведенням підсумкових оцінок, на заліку або іспиті, а також перед практичними і лабораторними роботами.

С. У з'ясуванні в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з предмета, визначення їх якості.

15. У чому полягає сутність тестового контролю?

А. У створенні студентом узагальненої моделі, яка відображає відношення, взаємозв'язки певних об'єктів або їх сукупності.

В. В актуалізації знань перед викладанням нової теми, виведенням підсумкових оцінок, на заліку або іспиті, а також перед практичними і лабораторними роботами.

С. У з'ясуванні в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з предмета, визначення їх якості.

16. У чому полягає сутність письмового контролю?

А. У створенні студентом узагальненої моделі, яка відображає відношення, взаємозв'язки певних об'єктів або їх сукупності.

В. В актуалізації знань перед викладанням нової теми, виведенням підсумкових оцінок, на заліку або іспиті, а також перед практичними і лабораторними роботами.

С. У з'ясуванні в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з предмета, визначення їх якості.

17. Які форми перевірки знань, умінь і навичок студентів використовують під час навчальних занять у вищому навчальному закладі?

А. Усна та індивідуальна перевірки знань, а також поточні форми контролю.

В. Фронтальну та письмову перевірки знань, а також підсумкові форми контролю.

С. Індивідуальна та фронтальна перевірки знань, а також підсумкові форми контролю.

18. Яка мета індивідуальної перевірки знань, умінь і навичок студентів?

А. З'ясування рівня засвоєння конкретним студентом певних знань, умінь і навичок, рівня формування професійних рис, а також визначення напрямів роботи.

В. З'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час.

С. Сприяння створенню атмосфери довіри і взаєморозуміння.

19. Яка мета фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів?

А. З'ясування рівня засвоєння конкретним студентом певних знань, умінь і навичок, рівня формування професійних рис, а також визначення напрямів роботи.

В. З'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час.

С. Сприяння створенню атмосфери довіри і взаєморозуміння.

Які у ЗВО є поширені форми перевірки знань, умінь і навичок студентів?

А. Консультації, колоквіум, заліки, іспити, курсові роботи, дипломний проект.

В. Заліки, курсові роботи, дипломний проект, дискусії.

С. Співбесіди, конференції, іспити, курсові роботи, дискусії.

21. Як трактується поняття модуля у педагогіці?

А. Це функціональний вузол навчально-виховного процесу, довершений блок дидактично адаптованої інформації.

В. Особливо важливий коефіцієнт чи величина.

С. Уніфікований вузол або умовна одиниця.

22. Що передбачає рейтингова система?

А. Визначення рівня оволодіння студентами змістом навчального матеріалу модуля, цілісного курсу, сформованості умінь і навичок.

В. Підготовку комп'ютерних програми для використання тестових методик перевірки якості знань, умінь та навичок.

С. Забезпечення оцінювання навчальної діяльності студентів.

23. Що таке Кредитно-трансферна система оцінювання навчання.

А. Кредитно-трансферна система організації навчання.

В. Кредитно-трансферна система опитування під час навчання.

24. Яка мета запровадження КТСОН в українську освіту?

А. Забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості підготовки фахівців.

В. Підвищення якості вищої освіти фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників та престижу української вищої освіти у світовому освітньому просторі.

С. Стимулювання учасників навчального процесу з метою досягнення високої якості вищої освіти.

25. Яку максимальну кількість балів може набрати студент при вивченні кожного модуля?

А. 200 балів.

В. 120 балів.

С. 80 балів.

26. Яку максимальну кількість балів може набрати студент при складанні підсумкового модульного контролю?

А. 80 балів.

В. не менше 60.

Завдання 2.

Виберіть правильний варіант закінчення інформаційного повідомлення за матеріалом розділу «Психолого-педагогічні основи процесу виховання у ЗВО». 1. Умовно формування особистості фахівця, його розвиток і виховання можна поділити на

А. три етапи: 1) довузівський, 2) період навчання у ВНЗ, 3) після вузівський.

В. два етапи: 1) довузівський, 2) період навчання у ВНЗ. –

С. два етапи: 1) вузівський, 2) завершальний період навчання у ВНЗ.

2. На першому етапі формування особистості фахівця значну роль відіграє...

А. самовиховання, підвищується вплив на особистість студентського колективу, виховання набуває риси професійної спрямованості.

В. переважно самовиховання, посилюється внутрішній вплив індивіду на самого себе.

С. сім'я й організаційні форми виховання, які забезпечують спеціалісти, педагогифахівці.

3. Викладачів ЗВО щодо їхнього ставлення до організації виховної роботи зі студентами поділяють на

А. три категорії.

В. дві категорії.

С. чотири категорії.

4. Важливими елементами виховної системи ЗВО є

А. діяльність, спілкування, пізнання.

В. діяльність, спілкування, пізнання, педагогічний мікроклімат.

С. діяльність, пізнання, педагогічний мікроклімат.

5. Процесу виховання студентів притаманні наступні функції:

А. діагностична, психологічна, прогностична-проективна, формуючо-розвивальна, інформаційно-комунікативна, оцінювальна.

В. мотиваційна, пізнавальна, формуючо-розвивальна, інформаційно-комунікативна, контрольно-оцінювальна, моральна.

С. організаційно-мотиваційна, діагностична, прогностична-проективна, формуючо-розвивальна, інформаційно-комунікативна, контрольно-оцінювальна.

6. Суть організаційно-мотиваційної функції виховання

А. формування мотивації розвитку особистості, її вдосконалення і самовдосконалення, організація діяльності,

спілкування та творче залучення всіх вихованців до виховного процесу.

В. виявлення реального рівня розвитку людини, факторів впливу на особистість. - планування бажаного результату та умов його досягнення, розроблення плану та програми досягнення виховної мети.

7. Суть діагностичної функції виховання ...

А. виявлення реального рівня розвитку людини, факторів впливу на особистість. - планування бажаного результату та умов його досягнення, розроблення плану та програми досягнення виховної мети.

В. виявлення й оцінка результатів виховання, ефективності системи виховної роботи та внесення відповідних коректив і змін.

8. Суть контрольно-оцінювальної функції виховання

... .

А. виявлення й оцінка результатів виховання, ефективності системи виховної роботи та внесення відповідних коректив і змін.

В. планування бажаного результату та умов його досягнення, розроблення плану та програми досягнення виховної мети.

С. виявлення реального рівня розвитку людини, факторів впливу на особистість.

9. Суть прогностично-проективної функції виховання

... .

А. виявлення й оцінка результатів виховання, ефективності системи виховної роботи та внесення відповідних коректив і змін.

В. планування бажаного результату та умов його досягнення, розроблення плану та програми досягнення виховної мети.

С. виявлення реального рівня розвитку людини, факторів впливу на особистість.

10. Процес виховання у вищому навчальному закладі здійснюється за такими напрямками: ...

А. традиційне виховання, моральне виховання, трудове виховання, економічне виховання, батьківське виховання,

антинаркотичне виховання, екологічне виховання, естетичне виховання, фізичне виховання, тендерне виховання.

В. національне виховання, моральне виховання, трудове виховання, економічне виховання, правове виховання, антинаркотичне виховання, екологічне виховання, естетичне виховання, фізичне виховання, тендерне виховання.

С. національне виховання, моральне виховання, трудове виховання, практичне виховання, правове виховання, антинаркотичне виховання, екологічне виховання, фізичне виховання, гендерне виховання.

11. Моральне виховання

А. виховна діяльність вищого закладу освіти, спрямована на формування у студентів

В. стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності.

С. національної свідомості, ціннісних орієнтацій, засвоєння молоддю соціального досвіду на надбань попередніх поколінь.

Д. потреби в праці і сумлінного, творчого ставлення до неї, гордості за свою професію, працівника, фахівця, вироблення практичних умінь і навичок культури праці.

12. Систему моральних цінностей поділяють на

А. абсолютно вічні, національні, громадянські, сімейні та цінності особистого життя.

В. традиційні, гендерні, національні, громадянські, сімейні та цінності особистого життя.

С. абсолютно вічні, національні, громадянські, статеві та цінності особистого життя.

13. . П'ять основних груп моральних якостей:

А. досягнення поставлених цілей

В. ініціативність, енергійність, наполегливість, самостійність, обов'язковість.

С. якості громадянської спрямованості; моральної свідомості; контролю і гальмування негативного прояву в поведінці; досягнення поставлених цілей; вимогливості до себе.

Д. світоглядна переконаність, володіння собою, уміння вибудовувати моральний досвід особистості, стриманість, ввічливість.

14. Процес виховання у ЗВО має особливості, до яких належать:...

А. багатофакторність, комплексність, варіативність, двосторонність, динамічність, тривалість, неоднозначність, відтермінованість результатів.

В. зміст навчального матеріалу; особистий приклад викладача; реалізація вимог педагогіки співробітництва, матеріальне становище студента і викладача.

С. управління вищим навчальним закладом; взаємини у студентському колективі; моральнопсихологічний клімату ЗВО; вплив ЗМІ, вплив родини.

15. Виховна діяльність викладача вищого навчального закладу спрямована на ...

А. спонукання студентів до раціонального використання вільного часу, перевиховання, корекцію відхилень у свідомості і поведінці окремих студентів. - консультування студентів щодо розумного використання вільного часу на самоосвіту та особисте життя.

В. вдосконалення необхідних фахівцю якостей для суспільної роботи, заняття фізкультурою і спортом, художньою і технічною творчістю та для особистого життя.

16. Метод виховання — це спосіб взаємозв'язаної діяльності викладача і студентів, спрямований на свідомість, волю і поведінку з метою формування у нього ...

А. бажаних якостей, всебічного гармонійного розвитку особистості.

В. активізації прихованих почуттів, зміцнення віри у власні сили.

С. подолання негативних якостей особистості.

17. Загальні методи виховання традиційно класифікуються на чотири групи методів залежно від їх функціональної спрямованості: ...

А. формування свідомості та суспільної поведінки; контролю й аналізу ефективності виховання.

В. формування гендерної поведінки; стимулювання діяльності і поведінки; контролю й аналізу ефективності виховання.

С. формування свідомості та суспільної поведінки; стимулювання діяльності і поведінки; контролю й аналізу ефективності виховання.

18. ... впливають на свідомість, почуття, волю з метою формування поглядів і переконань.

А. Методи формування свідомості

В. Методи організації діяльності та формування поведінки

С. Методи контролю й аналізу ефективності виховання.

19. До методи організації діяльності та формування поведінки належать - педагогічна вимога, громадська думка, вправлення, привчання, доручення.

А. бесіда, лекція, диспут, переконування і метод прикладу.

В. конкурси, олімпіади, фестивалі та огляди художньої самодіяльності, виставки.

20. До методів формування свідомості належать ...

А. бесіда, лекція, диспут, переконування і метод прикладу.

В. педагогічна вимога, громадська думка, вправлення, привчання, доручення.

С. конкурси, олімпіади, фестивалі та огляди художньої самодіяльності, виставки.

21. ... у тому, що педагог, спираючись на наявні у студентів знання, моральні, етичні норми, підводить їх до засвоєння нових.

А. Особливість бесіди

В. Особливість лекції

С. Особливість переконування

22. ... у тому, що він, як метод формування свідомості особистості, передбачає вільний, невимушений обмін думками, колективне обговорення різноманітних питань.

А. Особливість лекції

В. Особливість переконування

С. Особливість диспуту

23. ... у тому, що він, як метод виховання, передбачає організацію візріця для наслідування з метою оптимізації процесу соціального успадкування.

А. Особливість лекції

В. Особливість прикладу

С. Особливість диспуту

24. ... у тому, що він, як метод виховання, передбачає цілеспрямований вплив на свідомість, волю і почуття вихованців з метою формування в них стійких переконань.

А. Особливість лекції

В. Особливість переконування

С. Особливість диспуту

25. Сутність ... полягає у створенні умов для формування і закріплення позитивних форм поведінки особистості.

А. педагогічної вимоги

В. вправлення

С. привчання

26. Сутність ... полягає у тому, що воно ґрунтується на вимозі виконати певні дії.

А. привчання

В. педагогічної вимоги

С. громадська думка

27. ... як метод виховання має своєю метою вправлення людини в позитивних діях і вчинках.

А. змагання

В. доручення

С. громадська думка

28. Сутність ... полягає у схильності до здорового суперництва і самоствердження.

А. привчання

В. змагання

С. педагогічної вимоги

29. Ґрунтується ... на схваленні позитивних дій і вчинків з метою спонукання особистості до їх повторення.

А. громадська думка

В. заохочення

С. вправлення

30. Сутність ... полягає у несхваленні, осуді негативних дій і вчинків з метою їх припинення або запобігання їм у майбутньому.

А. педагогічної вимоги

В. покарання

С. змагання

31. Завдання ... полягає у з'ясуванні результативності конкретних виховних заходів, виховної роботи в колективі загалом.

А. методів формування свідомості

В. методів організації діяльності та формування поведінки

С. методів контролю й аналізу ефективності виховання

32. До методів контролю й аналізу ефективності виховання належать ... - педагогічне спостереження, бесіда, опитування (анкетне, усне), аналіз результатів діяльності студентів.

А. педагогічна вимога, громадська думка, вправлення, привчання, доручення.

В. бесіда, лекція, диспут, переконування і метод прикладу.

33. До форм виховної роботи належать ...

А. кураторські години, етичні бесіди, екскурсії, диспути тематичні, розважальні, вечори, виставки, конкурси, колективні творчі справи тощо.

В. педагогічна вимога, громадська думка, вправлення, привчання, доручення.

С. бесіда, лекція, диспут, переконування і метод прикладу.

34. Організаційними формами виховної роботи можуть бути ...

А. масові, групові та індивідуальні виховні заходи.

В. громадські, фронтальні та індивідуальні виховні заходи.

С. суспільні, групові та родинні виховні заходи.

35. «Я-концепції» має три різновиду за двома типами: типи – позитивний й негативний, а різновиди - ...

А. завищений, об'єктивний, занижений.

В. нормальний, середній, занижений.

С. низький, високий, невеликий.

36. Стихійно самовиховання ніколи не відбувається, це завжди ...

А. свідомо цілеспрямована робота над собою, над своїми властивостями, характером.

В. несвідомо періодична робота над собою, над своїми властивостями, характером.

С. підсвідомо час від часу робота над собою, над своїми властивостями, характером.

37. Продуктивність виховання ... , від їх бажання брати участь в роботі по саморозвитку і самовихованню і її активності.

А. не залежить від ступеня залученості студентів в цей процес, в різноманітні види діяльності

В. залежить від ступеня залученості студентів в цей процес, в різноманітні види діяльності

С. не завжди залежить від ступеня залученості студентів в цей процес, в різноманітні види діяльності

Завдання 3. Визначте назву поняття, виходячи з опису його суті. Розділ «Психологопедагогічні основи процесу виховання у ЗВО».

1. ... – це цілеспрямований, спеціально організований педагогічний процес взаємодії педагога зі студентами, організації різноманітної діяльності з метою формування у них політичних, моральних, естетичних, фізичних якостей, розвитку їх здібностей й духовних сил, ставлення до оточуючого світу й людей. - Навчання - Виховання - Перевиховання

2. ...- комплексна характеристика особистості, враховує наявність і рівень сформованості у неї суспільно значущих якостей. - Самостійність - Вихованість - Індивідуальність

3. ... - об'єктивна самооцінка, здатність цивілізованого самоствердження, потреба бути потрібним людям. - Внутрішньої вихованість - Зовнішня вихованість - Індивідуальна вихованість

4. ... - уміння слухати і чути, бачити і побачити, увага і такт стосовно людей, одяг і мова. - Внутрішньої вихованість - Зовнішня вихованість - Індивідуальна вихованість

5. ... покликане формувати національну свідомість, ціннісні орієнтації, засвоєння молоддю соціального досвіду на надбань попередніх поколінь.

Завдання 4. Виберіть правильне визначення поняття з теми розділу «Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу». 1. ... – це досконале, творче виконання педагогами своїх професійних функцій на рівні мистецтва.

А. Педагогічна вихованість

В. Педагогічна майстерність

С. Педагогічне новаторство

2... – це перелік якостей особистості, необхідних для успішного виконання функціональних обов'язків з конкретного фаху.

А. Професіограма

В. Соціограма

С. Тахограма

3. ... - це відчуття міри в процесі спілкування з людьми з урахуванням їхнього фізичного, і передусім психічного стану.

А. Педагогічні уміння

В. Педагогічний такт

С. Педагогічна техніка

4. Ми виходимо з тлумачення ... як сукупності засобів, прийомів, навичок, які використовуються в освітньому процесі.

А. педагогічної техніки

В. педагогічного такту

С. педагогічного вміння

5. ... – це одна з головних властивостей особистості, що є,

по-перше, основою формування особистості, по-друге, підвалиною будь-якої діяльності, особливо – педагогічної.

А. Комунікативність

В. Тактичність

С. Технічність

6. ... – це безпосередня форма прояву комунікації у навчально-виховному процесі між педагогом та вихованцями.

А. Педагогічна техніка

В. Педагогічний такт

С. Педагогічне спілкування

7. ... : ініціативний в організації спілкування, індивідуалізує свої контакти зі студентами, його настанова змінюється відповідно до досвіду.

А. «Проактивний» тип викладачів

В. «Реактивний» тип викладачів

С. «Надактивний» тип викладачів

8. ... гнучкий у своїх настановах, але внутрішньо слабкий. Не він особисто, а студенти диктують характер його спілкування з групою.

- А. «Реактивний» тип викладачів
- В. «Проактивний» тип викладачів
- С. «Надактивний» тип викладачів

9. ... схильний до гіпертрофованих оцінок студентів і вибудовування нереальних моделей спілкування.

- А. «Реактивний» тип викладачів
- В. «Проактивний» тип викладачів
- С. «Надактивний» тип викладачів

10. ... – особистісна якість педагога, яка є невичерпним джерелом його ініціативи, активності, інновацій, постійного натхнення для вдосконалення всього педагогічного процесу.

- Педагогічна творчість
- Педагогічна техніка
- Педагогічний такт

11. ... – це готовність і вміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами.

- А. Професіоналізм спілкування
- В. Професіоналізм знань
- С. Професіоналізм умінь

12. ... - самостійне оволодіння найновішими досягненнями психолого-педагогічної науки, накопичення передового педагогічного досвіду, аналіз власної діяльності та діяльності колег і на цій основі реконструювання навчально-виховної інформації і організації власних пошуків.

- А. Самоосвіта
- В. Самовиховання
- С. Самовдосконалення

13. ... – перебудова особистісних якостей, установок, цінностей, моральних орієнтацій, потреб, інтересів, мотивів поведінки.

- А. Самовиховання
- В. Самоосвіта
- С. Самовдосконалення

Завдання 5. Виберіть правильну відповідь на питання за темою розділу «Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу».

1. Які вміння передбачають добір доцільних форм і видів діяльності; добір дієвих методів і засобів виховного впливу; планування перспективних етапів у керівництві студентським колективом; здійснення індивідуально орієнтованого підходу до вихованців?

- A. Комунікативні вміння
- B. Дидактичні вміння
- C. Конструктивні вміння

2. Які вміння покликані забезпечити доцільність стосунків із суб'єктами освітнього процесу, зокрема встановлювати педагогічно вмотивовані контакти зі студентами, первинними колективами, батьками студентів, своїми колегами; регулювати міжособистісні стосунки студентів, відносини первинних колективів з іншими.

- A. Комунікативні вміння
- B. Конструктивні вміння
- C. Дидактичні вміння

3. Які вміння уможливлюють розв'язання певних педагогічних завдань: організовувати й керувати студентськими колективами, створювати оптимальні умови для їх розвитку; забезпечувати педагогічно ефективну діяльність студентських колективів; надавати допомогу студентським громадським організаціям; організовувати виховну роботу зі студентами в поза навчальний час.

- A. Організаторські вміння
- B. Конструктивні вміння
- C. Дидактичні вміння

4. Які вміння виявляються в тому, щоб пояснювати студентам навчальний матеріал на доступному для них рівні сприймання; керувати самостійною пізнавальною діяльністю студентів, сприяти розвитку їхніх пізнавальних інтересів, інтелектуальних можливостей, формувати дієві мотиви навчальної праці; навчати студентів оволодінню ефективними й раціональними методами самостійної пізнавальної діяльності.

- A. Дидактичні вміння
- B. Перцептивні вміння

С. Конструктивні вміння

5. Які вміння охоплюють здатність проникати у внутрішній світ студентів; розуміти їхній психічний стан; спостережливість, що дає змогу розуміти реальний психічний стан студента в конкретній ситуації.

А. Перцептивні вміння

В. Сугестивні вміння

С. Пізнавальні вміння

6. Які вміння становлять безпосередній емоційно-вольовий вплив педагога на вихованців з метою створення в них певного психічного стану, спонукання їх до конкретних дій.

А. Сугестивні вміння

В. Перцептивні вміння

С. Конструктивні вміння

7. Які вміння включають вивчення індивідуальних особливостей фізичного, психічного й соціального розвитку студентів; оволодіння новою науковою інформацією, раціональне використання її в науково-педагогічній роботі; вивчення кращого педагогічного досвіду та його творче використання у власній викладацькій діяльності.

А. Пізнавальні вміння

В. Сугестивні вміння

С. Перцептивні вміння

8. Які вміння ґрунтуються на володінні технічними засобами навчання, зокрема комп'ютерною технікою; навичках творчості в галузі спорту, живопису, театрального, музичного мистецтва тощо.

А. Прикладні вміння

В. Уміння в галузі психотехніки

С. Сугестивні вміння.

9. Які вміння передбачають свідоме й доцільне використання надбань психології у сфері навчання, виховання й розвитку студентів. Достатня сформованість у педагога названих умінь є необхідною умовою розв'язання різноманітних педагогічних завдань на рівні майстерності.

А. Уміння в галузі психотехніки

В. Конструктивні вміння

С. Перцептивні вміння

10. Якою має бути мова педагога?

А. Вона має бути докладною, ясною, образною і водночас – конкретною і змістовною.

В. Вона має бути докладною, метафоричною, образною і водночас – загальною і змістовною.

С. Вона має бути лаконічною, прямою, загальною і водночас – конкретною і малозмістовною.

11. Яким чином можна виявити здібності до педагогічної діяльності?

А. Шляхом визначення темпів опанування педагогом педагогічних відносин, глибини оволодіння загальними прийомами та способами педагогічної діяльності.

В. Шляхом визначення темпів опанування педагогом професійних педагогічних знань, глибини оволодіння основними прийомами та способами соціальної діяльності.

С. Шляхом визначення темпів опанування педагогом професійних педагогічних знань, глибини оволодіння основними прийомами та способами педагогічної діяльності.

12. На що спрямоване педагогічне спілкування?

А. На формування і розвиток особистості вихованця, спільне вирішення різноманітних педагогічних завдань, створення умов для реалізації його творчих здібностей та сприяння само актуалізації.

В. На формування і розвиток своєї особистості, спільне вирішення різноманітних педагогічних завдань, створення умов для реалізації творчих здібностей та сприяння само актуалізації.

С. На формування і розвиток особистості вихованця, індивідуальне вирішення різноманітних педагогічних завдань, створення умов для реалізації своїх творчих здібностей та сприяння само актуалізації.

13. Який стиль характеризується жорсткою формою управління взаємодією учасників навчально-виховного процесу за допомогою наказів, вказівок, інструкцій тощо?

А. Авторитарний стиль

В. Демократичний стиль

С. Ліберальний стиль

14. Який стиль виявляється в опорі викладача на навчальний колектив, у намаганні зацікавити студентів

навчально-пізнавальною діяльністю, заохоченні їхньої ініціативи та самостійності?

- А. Демократичний стиль
- В. Авторитарний стиль
- С. Ліберальний стиль

15. Який стиль характеризується самоусуненням викладача від відповідальності за перебіг і результати навчально-виховних заходів, формалізмом, потуранням і анархізмом.

- А. Демократичний стиль
- В. Авторитарний стиль
- С. Ліберальний стиль

16. Що є основними характеристиками психолого-педагогічне мислення?

А. Це є ясність, чіткість, логічність, системність, послідовність, самостійність, гнучкість, сміливість, оригінальність.

В. Це є ясність, нечіткість, алогічність, системність, послідовність, самостійність, гнучкість, сміливість, типовість.

С. Це є ясність, логічність, безсистемність, непослідовність, самостійність, гнучкість, стандартність, узагальненість.

17. Які основні форми прояву педагогічної культури педагога?

А. Рівень власного педагогічного досвіду, сукупність основних суспільно важливих особистісних якостей.

В. Рівень оволодіння педагогічним досвідом людства, сукупність основних психолого-філософських особистісних якостей.

С. Рівень оволодіння педагогічним досвідом людства, сукупність основних професійноважливих особистісних якостей.

18. Які важливі особливості професіоналізму знань?

А. Комплексність, особистісна забарвленість, тобто знання, «пропущені» через власну позицію; формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

В. Індивідуальність, формування знань поетапно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

С. Загальність, особистісна безпристрасність; формування знань поетапно, по черзі, на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабанова Л.В. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ. Знання, 2005. 301 с.
2. Барно О. Демократизація та гуманізація вищої освіти – запорука формування високопрофесійного спеціаліста ХХІ століття. Імідж сучасного педагога. 2003. №5-6. С. 6-12

3. Васецька Л.І. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі: Курс лекцій (з мультимедіа-презентаціями). Запоріжжя: ЗДМ, 2018.189 с.

4. Вітвицька С. С. Підготовка магістрів до інноваційної педагогічної діяльності

5. К. : ВІКНУ, 2010. Вип. 25. С. 172–180.

6. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ. Либідь, 1997. 376 с.

7. Закон України «Про вищу освіту» : чинне законодавство [офіц. текст]. Київ. Паливода А. В., 2014. 100 с. (Закони України).

8. Залюбівська О. Б. Риторичний ідеал викладача технічного університету: сутність, зміст і структура. *Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2017. № 2 (10). С. 31-35.

9. Зінзюк Л. А. Професійна компетентність як системоутворюючий фактор професійної підготовки фахівця з медицини Зб. наук. пр. інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ. 2008. Т. X, Ч. 4. С. 213-220.

10. Зеленін В. В. По той бік правди: нейролінгвістичне програмування як зброя інформаційно-пропагандистської війни. Том 1. НЛП ХХ століття. Київ. Люта справа, 2015. 384 с.

11. Енциклопедія освіти. Київ. Юрінком Інтер, 2008.1040 с.

12. Євтух М. Б. Науково-організаційні проблеми ступеневої професійної підготовки педагогів. *Вісник Львів. ун-ту. Сер. пед.* 2005. Вип. 19. Ч. 1. С. 3-8.

13. Ідея Університету: Антологія. Львів. Літопис, 2002. 304 с.

14. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика Київ. Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 92 с.

15. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти. Підручник Київ. «Центр учбової літератури», 2014. 288с.

16. «Навики ХХІ століття»: нова реальність в освіті: інтерв'ю з професором Мельбурнського університету П. Грифіномм. URL : <http://osvitanova.com.ua/posts/10-navyky-xxi-veka-novaia-realnost-v-obrazovanyy>

17. Ортега-і-Гассета Х. «Місія Університету» – візійний пошук ідеї університету і трохи більше URL : <http://www.management.com.ua/vision/vis009-5.html>.

18. Особистісне професійне зростання: психологічні тренінги : навчальний посібник. За ред. Л.В. Долинської, О.В. Темрук. К. Каравела, 2019. 560 с.

19. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів. Автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород. ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с

20. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017 166 с.

21. Робінсон, К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. Львів. Літопис, 2016. 258 с.

22. Слюсаренко, О. М. Розвиток найвищого університетського потенціалу в умовах глобалізації: монографія. Київ. Пріоритети. 2015. 384 с.

23. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття. Пер. Г. Лелів. Львів. Літопис, 2018. 296 с.

24. Johnson David W., Johnson Roger T. Cooperative learning (2017).

25..

26. «The flipped classroom will redefine the role of educators»: Interview with applied physics professor Eric Mazur delves into educational philosophy (EvoLLution). March 20. 2013. Mode of access:

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

*Навчально-методичний посібник
для організації самостійної роботи
здобувачів освіти*

Редакція, видавець і виготовлювач –
КЗВО «Волинський медичний інститут»
(м. Луцьк, вул. Лесі Українки, 2, тел. (0332) 72-36-55).